

Postbus 255
1200 AG Hilversum
The Netherlands

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
t.a.v. mw. S.M. Hannema

Onderwerp: Zienswijze op NFP ontwerpbesluit 3,5 GHz-band, reactie op uw consultatie betreffende wijzigingsvoorstel van 15-07-2022 (Staatscourant 2022, 18932)

Hilversum, 22 augustus 2022

Geachte Minister M. Adriaansens,

NEP The Netherlands ("NEP"), gevestigd op het mediapark in Hilversum, is facilitair leverancier en (groot)gebruiker van frequenties en draadloze apparatuur door heel Nederland.

NEP is een nationaal en internationaal opererend bedrijf.

Wij willen graag reageren op het ontwerpbesluit strekkende tot de wijziging van de 5G-frequentiebanden, meer specifiek met betrekking tot de beperkende gevolgen en de schade die onze sector ondervindt door het wegvallen van video frequenties in het 3,5GHz spectrum.

Draadloze toepassingen zijn van cruciaal belang voor onze bedrijfsvoering en het bedienen van onze klanten. De vraag naar draadloze camera's en andere audio- en video toepassingen neemt ieder jaar toe. Sommige optredens en verslaggevingen zijn zelfs onmogelijk zonder draadloze toepassingen en beschikbaar spectrum. Denk hierbij aan groot entertainment en grote evenementen zoals het Songfestival in Rotterdam, buitensporten, marathons, wielrennen, autoracen enzovoort. (Internationaal bekend als Program Making and Special Events PMSE).

In de Nota Mobiele Communicatie is aangegeven dat voorafgaand aan de consultatie van de veilingprocedure van de multi-bandveiling duidelijkheid zal worden gegeven over het alternatief voor de PMSE sector. De afgelopen periode is gezocht naar een oplossing die recht doet aan de uitrol van 5G enerzijds en het beschermen van de PMSE sector en de belangen van het bedrijfsleven anderzijds. We zijn verheugd dat onderstaande oplossingen zijn gevonden en willen hierop graag onze zienswijze geven. Ook heeft NEP in dat kader nog een aantal suggesties aan uw ministerie.

1. Handhaving bestemming ENG/OB in 3410- 3500 MHz voor ENG/OB.

Sinds de wijziging van het NFP in 2015 is medegebruik van ENG/OB in de 3,5 GHz-band toegestaan. Daarbij was aangegeven dat na evaluatie van het gebruik van de band moest blijken in hoeverre dit na 2020 nog gefaciliteerd kon worden, gelet op de al dan niet gegroeide vraag naar mobiele toepassingen. Met het bestemmen van de frequentieruimte 3500 – 3800 MHz voor mobiele communicatie op exclusieve basis verdwijnt de bestemming ENG/OB uit de frequentieruimte 3500 – 3800 MHz vanaf 1 december 2023.

NEP is positief over het feit dat:

- a. De bestemming ENG/OB zal worden gehandhaafd in de frequentieruimte 3410 – 3500 MHz.
- b. De bestemming ENG/OB zal worden uitgebreid naar 3400 – 3410 MHz.
Kanttekening hierbij is dat de samenwerking met radioplaatsbepaling conform NJFA voor potentieel gebruik van airborne radar gecompliceerd is. Het is de vraag in hoeverre derden hiervan gebruik kunnen gaan maken nu NJFA primaire gebruiker is. Mogelijk moet hier onderzoek naar verricht moeten worden.
- c.
- d. Daarnaast blijft artikel 3.12, eerste lid, onderdeel b, en artikel 3.12, derde lid, van de Telecommunicatiewet van kracht en kan voor evenementen buiten het NFP om gepland worden voor ENG/OB.

Op basis van de huidige gegevens wenst NEP na 2026 gebruik te blijven maken van data-toepassingen, die liggen in het verlengde van de LTE toepassing in de mobiele industrie in de banddelen 3400 – 3410 MHz en 3410-3500MHz. Het betreft hier de ENG/OB-toepassingen, zoals het gebruik van draadloze camera's en andere apparatuur met een lokaal karakter voor het maken van programma's en nieuwsvoorziening. NEP is verheugd dat aan deze wens tegemoet wordt gekomen in dit wijzigingsvoorstel van 15-07-2022 (Staatscourant 2022, 18932).

2. Internationale markt

Wij zien verlies van banden die wij voorheen konden gebruiken (3500-3750MHz) en daarnaast het verdwijnen van 3750 – 3800 MHz waardoor er een andere bandindeling in omliggende landen ontstaat. Het voorgaande kan nadelige gevolgen hebben voor apparatuur waarmee wordt gewerkt in een internationale markt. Graag zien we in uw verdere besluitvorming een voorstel terug voor de frequentieruimte 3410-3500 MHz en 3750 – 3800 MHz in landelijke grens gebieden.

3. Coördinatie met interferentie tussen verschillende gebruikers

U spreekt in uw toelichting in het ontwerpbesluit over een traditionele ordenende functie, ter voorkoming van storing in het 3,5GHz spectrum, maar ook van een markt ordenende functie ten behoeve van een goed functionerende markt voor telecommunicatiedienstverlening. De huidige discussie richt zich echter op de coördinatie die nodig is om een economisch efficiënt gebruik van het radiospectrum te realiseren. Coördinatie om te bepalen wie (of welk apparaat) toegang mag hebben tot spectrum, is gebaseerd op een markt voor particuliere eigendomsrechten. Ze bieden een institutionele oplossing (privaat eigendomsrecht) om te bepalen wie (of welk apparaat) toegang mag krijgen tot spectrum om een economisch efficiënt gebruik van het radiospectrum te realiseren.

Om het coördinatieprobleem met betrekking tot spectrumbeheer aan te pakken, is het ons inziens nodig een stap terug te doen en de kern van het probleem nader te bekijken. Het blijkt dat in het coördinatieprobleem niet alleen de marktwaarde centraal moet staan maar ook de noodzaak van coördinatie met interferentie tussen verschillende gebruikers van het radiospectrum en met het waarborgen van de publieke belangen.

Nu NEP geen gebruik meer zal kunnen maken van de 3,5GHz band voor videoverbindingen zal NEP op zoek moeten gaan naar alternatieven waarbij zij geconfronteerd zal worden met hoge kosten. Een belangrijk aandachtspunt bij de veiling van de 3,5GHz-band is het vrijmaken van de band van huidige gebruikers en het scheppen van de voorwaarden om mobiel gebruik mogelijk te maken. Wellicht kan de opbrengst van deze veiling worden aangewend om de PMSE-sector te compenseren.

4. Cameranetwerken en upload van PMSE sector.

Een eventuele migratie van cameranetwerken (in navolging van camera's voor ruimtelijke orde en veiligheid) naar een specifiek sub-band van de 28GHz lijkt op dit moment niet mogelijk gezien de netwerk topologische consequenties omdat op deze hogere frequenties direct-zicht verbindingen noodzakelijk zijn. Wel heeft de PMSE markt hogere upload dan download snelheid. Dit zal ook gevolgen hebben voor indelingen in de private netwerken voor onze medianetwerken in 3410-3500MHz.

Ten slotte zij opgemerkt dat wij geen tegenstander zijn van het 5G netwerk of Mobiele Telecom, maar hebben wij grote moeite met de nadelen waarmee onze sector keer op keer wordt geconfronteerd. Wij danken u bij voorbaat voor uw bereidheid om samen tot oplossingen te komen.

Hoogachtend,

Jan de Pijper, Director Broadcast Services | NEP The Netherlands

